

Nieuw boek: “PVDA en LSP. Verschillen en mogelijke raakvlakken in de opbouw van een politiek alternatief”

We publiceren een boek door Eric Byl over de verschillen en mogelijke raakvlakken tussen LSP en PVDA. Eind 2013 schreef Eric deze tekst om de discussie binnen LSP over de electorale groei van PVDA te voeren. De tekst bleef even liggen, maar is nu met een actueel voorwoord afgewerkt en gepubliceerd.

Vanwaar dit boek? Overal in Europa en in de VS zien we mogelijkheden en vooruitgang voor nieuwe linkse krachten. In Griekenland kwam Syriza zelfs aan de macht met de verkiezingsbelofte om te breken met het besparingsbeleid. De beloften werden niet ingelost wat tot ontgoocheling leidt. Maar tegelijk werden ook de mogelijkheden aangetoond. Er is geen enkele reden om aan te nemen dat er in België geen ontwikkeling van een sterke linkse kracht mogelijk is. De PVDA is als grootste linkse partij het best geplaatst om daar een rol in te spelen. De eerste electorale stappen vooruit zijn gezet met 2 verkozenen in de Kamer, 6 regionale parlementsleden en 52 lokale verkozenen

in de gemeenten en districten. Dit is een belangrijke ontwikkeling voor elke linkse militant, voor al wie een politiek alternatief op de besparingspartijen wil. Vandaar dat we het noodzakelijk vinden om dieper in te gaan op de ontwikkeling van PVDA.

Om te begrijpen waar de PVDA vandaan komt en hoe LSP zich ertoe verhoudt, is het nodig om een analyse te maken van onze verschillende achtergronden en ontwikkelingen die belangrijke meningsverschillen verklaren. Nagaan wat die meningsverschillen zijn en wat daarvan aan de basis ligt, is een vereiste om ernstige discussies erover te kunnen aangaan.

Het boek keert terug tot de scholierenstakingen van 1966, de beweging Leuven Vlaams en de bedrijfsbezettingen in het begin van de jaren 1970. Het ontleedt een heel aantal posities, niet alleen van de PVDA maar ook van de KPVB, RAL en Vonk over diverse onderwerpen zoals de Golfoorlog, de NAVO-interventie in Joegoslavië, de strijd tegen racisme, de gebeurtenissen in de

LSP publiceert een tekst die in de herfst van 2013 werd geschreven als politieke voorbereiding op een electorale doorbraak van PVDA in de verkiezingen van mei 2014. Met twee verkozenen in het federale, twee in het Waalse en vier in het Brusselse parlement kende PVDA effectief een belangrijke doorbraak en deed radicaal links voor het eerst sinds midden jaren 1980 opnieuw zijn intrede in het parlement. LSP verwelkomt deze vooruitgang, het zet linkse ideeën opnieuw op de agenda en het bevordert discussie over alternatieven op het kapitalisme.

Het doel van deze tekst is om een beter begrip te hebben van de oorsprong en de ideeën van de PVDA. Zoals LSP al langer stelt, roept de situatie vandaag om een nieuwe arbeiderspartij, een breed politiek verlengstuk van de eisen van de arbeidersbeweging. Als PVDA vandaag beweert deze nieuwe arbeiderspartij te zijn, is dat voorbarig. Maar de groei van deze partij maakt er wel een belangrijke factor van, een factor die een grote rol kan spelen in het proces van heropbouw van een brede politieke vertaling van de eisen van de arbeidersbeweging.

Eric Byl is politiek actief sinds begin jaren 1980. In de jaren 1980 was hij een van de woordvoerders van de marxistische tendens binnen de SP. Begin jaren 1990 lag Eric mee aan de basis van de campagne Blokbuster tegen extreemrechts. Vandaag is hij algemeen secretaris en syndicaal verantwoordelijke van LSP.

ERIC BYL

PVDA EN LSP: VERSCHILLEN EN RAAKVLAKKEN

PVDA EN LSP VERSCHILLEN EN MOGELIJKE RAAKVLAKKEN IN DE OPBOUW VAN EEN POLITIEK ALTERNATIEF

ERIC BYL

marxisme.be

Jongsocialisten, ...

We verwelkomen de vooruitgang van PVDA: ze zet linkse ideeën opnieuw op de agenda en bevordert discussie over alternatieven op het kapitalisme. Er zijn echter ook beperkingen in de politieke opstelling van PVDA die erg welwillend staat tegenover samenwerking en coalitievorming met de officiële linkerzijde van sociaaldemocratie en groenen - de linkerflank van de besparingspartijen - terwijl tegelijk een erg gesloten houding wordt ingenomen tegenover andere krachten links van die partijen.

LSP doet waar mogelijk constructieve voorstellen tot samenwerking met PVDA, voorlopig zonder veel resultaat. Met de verkiezingen van 2014 werd elke samenwerking afgewezen en ondertussen werd ook het bredere 'Gauche d'Ouverture' langs Franstalige kant opgedoekt. We begrijpen dat PVDA de eigen vooruitgang wil consolideren en geen eindeloze discussies onder links wil voeren. Maar binnen de arbeidersbeweging zijn er verschillende ideeën en stromingen die niet zomaar onder de mat kunnen geveegd worden. Doorheen de eerste ervaringen met nieuwe linkse krachten zoals Syriza blijkt ook het belang van een politiek programma gericht op een breuk met het kapitalisme.

Het volstaat niet om voorstellen te doen voor verbeteringen en veranderingen die de meerderheid van de bevolking ten goede komen, we moeten ook nagaan hoe we die voorstellen kunnen

realiseren. Dat vereist een breuk met het volledige systeem. Door een socialistisch alternatief los te koppelen van de dagelijkse strijd, wordt die strijd verzwakt en wordt het socialistisch alternatief ook abstracter. Dat is een belangrijke kritiek die wij hebben op de benadering van PVDA.

Onze kritieken op de PVDA zijn er niet om punten te scoren, maar net om te vermijden dat de PVDA dezelfde weg opgaat van andere linkse formaties en de aangeboden kansen verkwanselt in machtsdeelname. Zoals het boek concludeert: *"We nodigen de PVDA uit om haar bondgenoten niet te zoeken op haar rechterflank. Daar is niet meer te halen dan een judaskus om de PVDA aan het beleid te verbranden. De bondgenoten bevinden zich op de linkerflank: bij diegenen die in strijdbewegingen aan dezelfde kant van de barricade staan. Ze zijn kleiner en ze zijn vranker, maar ze staan in tegenstelling tot de rechterflank aan de kant van de arbeiders en de onderdrukten en ijveren elk op hun manier voor echte, in ons geval socialistische, maatschappijverandering."*

Het boek "PVDA en LSP. Verschillen en mogelijke raakvlakken in de opbouw van een politiek alternatief" telt 146 pagina's en kost 12 euro (verzendingskosten inbegrepen). Bestellen kan door over te schrijven op BE 48 0013 9075 9627 van Socialist Press met vermelding 'boek PVDA'.

Uittreksel uit het boek

Oorlogen in Irak en in de Balkan

Onder de slogan 'Geen oorlog om olie' ontstond in 1991 een massale beweging tegen operatie Desert Storm. Dat was een imperialistische interventie in Irak door een internationale coalitie onder leiding van de VS met VN-mandaat. Aanleiding was de inval door Irak op 2 augustus 1990 in Koeweit. Dat is eigenlijk een oliebron die na de imperialistische opdeling van de regio was opgewaardeerd tot onafhankelijke staat. Zo kon het imperialisme haar oliebevoorrading ook na de dekolonisatie garanderen. Het snijdt de regio grotendeels af van haar natuurlijke rijkdommen en is een doorn in het oog van de omliggende volkeren.

Saddam Hoessein misbruikte die terechte gevoelens om een interne politieke crisis af te wenden. Hij had immers, toen nog als bondgenoot van de VS, een dure achtjarige oorlog (1980 - '88) achter de rug tegen het fundamentalistische regime van Iran. Tijdens die oorlog had hij gebruik gemaakt van gifgassen, geleverd door Britse en Amerikaanse bedrijven. Ook tegen de eigen bevolking had hij gifgas ingezet. In het Koerdische dorp Halabja in Noord-Irak lieten 5.000 Koerden, vrouwen en kinderen daarbij het leven. Hij ontsnapte aan een veroordeling omdat de Reagan-administratie in de VS dat tegenhield.

Na de achtjarige oorlog had Saddam behoefte aan meer inkomsten. Via beperking van de olieproductie wou hij een hogere prijs

afdwingen en zijn inkomsten optrekken. Koeweit, een vazalstaat van het Westen, wou echter van geen productiebeperking weten. Saddam besloot de oliestaat in te lijven en er een Iraakse provincie van te maken. Daarmee ging hij regelrecht in tegen de belangen van het imperialisme. Onder het mom van een humanitaire interventie wou het imperialisme orde op zaken stellen. Volledig terecht verzetten de vredesbewegingen, de PVDA, de voorlopers van LSP en heel radicaal links, zich tegen deze interventie die niets anders was dan een oorlog om olie.

We schreven eerder dat de bonapartistische contrarevolutie door Stalin in Rusland bepalend was geweest voor alle latere ontwikkelingen. Dat gold eveneens voor de kapitalistische restauratie in het Oosten. Voortaan bleef nog slechts één supermacht over, de VS. Regimes die uit haar gratie vielen, konden niet langer van kamp te wisselen door het model van stalinistisch Rusland te kopiëren zoals China, Vietnam en andere landen dat vroeger hadden gekund. Zij hadden vervolgens op bescherming door de Sovjetunie kunnen rekenen. Ze konden ook niet meer de supermachten tegen elkaar uitspelen, zoals Nasser van Egypte toen hij in 1956 het Suez-kanaal nationaliseerde. De tussenkomst van de Sovjetunie had toen een interventie van Frankrijk en Groot-Brittannië verhinderd.

Voor de voorlopers van LSP betekende het verdwijnen van het Oostblok het einde van een uitzonderlijke situatie waarin som-

mige elites uit zelfbehoud de economie van bovenaf nationaliseerden. Ze zouden dat voortaan niet meer aandurven. Enkel een democratische coalitie onder leiding van de arbeidersbeweging, gesteund door de boeren en stedelijke armen, zou daartoe nog in staat zijn. Dat is niets anders dan de klassieke definitie van de Permanente Revolutie zoals die door Trotski destijds geformuleerd was. Het vereist een zo groot mogelijke eenheid van de arbeidersbeweging en een revolutionaire partij. Het Saddam regime had echter een geschiedenis van brutale etnische en religieuze onderdrukking achter zich. Het werd gehaat door arbeiders in binnen- en buitenland. Verzet tegen de imperialistische interventie kon bijgevolg geen steun betekenen aan het regime van Saddam.

De PVDA nam een andere houding aan. Zij zou voortaan ieder regime steunen dat aan het imperialisme speldenprikken uitdeelde. Haar verzet tegen de interventie sloeg door naar openlijke steun voor het regime van Saddam. De anti-oorlogsbeweging was echter de eerste grote mobilisatie sinds de val van de Muur. Het radicaliseerde een hele laag jongeren. Die hadden niet de ervaring om de nuances tussen de posities van de verschillende linkse strekkingen te waarderen. Ondanks de steun aan Saddam kon de PVDA, de grootste component van de anti-oorlogsgesinde linkerzijde, bijgevolg een pak van die jongeren winnen. Dit verklaart wellicht waarom het zo lang duurde vooraleer de PVDA begreep dat haar positie voor bredere lagen van de arbeidersbeweging problematisch was.

De PVDA volhardde in die benadering door haar terechte verzet tegen de NAVO-interventie in Servië te laten doorslaan naar openlijke steun aan het regime van Milosevic. Die had in 1989 aan de basis gelegen van het opheffen van de autonomie van Kosovo binnen de Joegoslavische deelrepubliek Servië. Een autonomie die de Kosovaren in 1974, nog onder Tito, hadden verkregen. Het was het startsein voor het uiteenvallen van de 'Socialistische Federale Republiek Joegoslavië' in het begin van de jaren 1990. Slovenië, Kroatië en Macedonië riepen in 1991 hun onafhankelijkheid uit. In 1992 volgde Bosnië. Dat ging gepaard met een reeks oorlogen in Slovenië (1991), Kroatië (1991 – 1995) en Bosnië-Herzegovina (1991-1995). Na hun onafhankelijkheid werd in 1992 de Federale Republiek Joegoslavië uitgeroepen. Alle referenties naar socialisme verdwenen. De federale republiek bestond enkel nog uit Servië en Montenegro, dat in 2006 trouwens eveneens haar onafhankelijkheid zou uitroepen.

Als gevolg van het ongenoegen over de systematische achterstelling van de Albanese meerderheid in Kosovo, riepen de leden van het voormalige parlement van de autonome staat onder de Socialistische Federatieve Republiek Joegoslavië, in 1992 in het geheim de Republiek Kosovo uit. Ibrahim Rugova werd verkozen tot president. Er werden parallelle clandestiene structuren opgezet, inclusief onderwijsinstellingen en gezondheidszorg voor etnische Albanese. Rugova wou via onderhandelingen geleidelijk de positie van de Albanese verbeteren en stond, althans in woorden, voor onafhankelijkheid ergens in de toekomst. De echte macht bleef echter in handen van de Servische regering.

Vanaf 1996 begon het Kosovaars Bevrijdingsleger (UCK), met een vaag maoïstisch verleden en zoals achteraf zou blijken banden met verschillende westerse geheime diensten, een reeks aanslagen. Ze viseerden de politie, Joegoslavische militairen, etnische Serviërs en etnische Albanese die ze van collaboratie

beschuldigen. In de zomer van 1998 zetten Servische troepen met steun van etnisch Servische milities een tegenoffensief in. Daarbij werd buitensporig geweld gebruikt tegen Kosovaarse dorpen die ervan verdacht werden leden van het UCK te herbergen. Er waren tekenen van etnische zuivering. De NAVO greep dat aan, naar eigen zeggen om de burgerbevolking te beschermen, om van maart tot juni 1999 luchtaanvallen uit te voeren tegen Joegoslavië.

Het was correct om zich te verzetten tegen de NAVO-bombardementen. Die hadden niets te maken met de wil van de Albanese Kosovaren om zich te bevrijden van nationale onderdrukking. De PVDA verbond daar echter steun aan voor Milosevic, de politieke vertegenwoordiger van een deel van de Servische nationale burgerij. Die had net aangetoond tot welke rampzalige gevolgen het beleid van de Servische nationale burgerij leidde. Haar falen was door het Westers imperialisme aangegrepen als excuus voor de bombardementen. Noch van het imperialisme, noch van de Servische nationale burgerij kon men een politiek verwachten in het belang van de meerderheid van de bevolking, dat vereiste de heropbouw van de arbeidersbeweging.

Het programma van een echt socialistische, dus revolutionaire, partij moet steeds streven naar een zo groot mogelijke eenheid van de onderdrukte massa's. Het mag zich daarvoor niet baseren op abstracte formules in een ideale denkbeeldige wereld. Het moet rekening houden met de concrete situatie op het terrein die het gevolg is van historische ontwikkelingen en van de krachtsverhoudingen tussen de heersende elite en de arbeiders, armen en boeren. De bolsjewieken ageerden op een terrein dat eeuwenlang gekenmerkt werd door Groot-Russisch chauvinisme en nationale onderdrukking. Volledige éénmaking van arbeiders en boeren achter een socialistisch programma, zou pas mogelijk zou zijn als de bolsjewieken ieder vermoeden van Groot-Russisch chauvinisme van zich konden afschudden. Vandaar het belang dat Lenin eraan hechtte om aan de minderheden het recht op zelfbeschikking te garanderen, inclusief het recht op afscheiding indien zij dat wensten.

In Kosovo woedde een burgeroorlog. Een socialistisch programma dat de wens negeerde van de etnisch Albanese bevolking om onder de Servische nationale onderdrukking onderuit te komen, zou er geen schijn van kans maken. Het zou bovendien rekening moeten houden met de belangrijke etnisch Servische minderheid in Kosovo en moest ook een antwoord bieden op de desastreuze politiek van de nationale burgerij in Servië. Enkel een programma dat al die gevoeligheden incalculeerde, zou een kans maken om de eenheid van de onderdrukte massa's te herstellen.

Vandaar dat de voorlopers van LSP opkwamen voor een onafhankelijk Socialistisch Kosovo met volle democratische rechten voor alle minderheden, inclusief de Servische, naast een Socialistisch Servië dat eveneens volle democratische rechten moest verlenen aan alle minderheden. Dat is een programma voor eenheid, voor heropbouw van de arbeidersbeweging, geen blauwdruk voor de toekomst. Als de Kosovaarse en de Servische onderdrukte massa's op basis van hun gezamenlijke strijd achteraf zouden opteren voor een vrijwillige confederatie of federatie van socialistische staten, of zelfs voor één socialistische staat, dan zou onze strekking daar niet de minste problemen mee hebben. Maar dat vooraf opleggen als een voorwaarde voor strijd zou op dat moment de eenmaking van de arbeidersbeweging verhinderd hebben.